DOMSTOLENS DOM (Tredje Afdeling)
18. januar 1996 *

I sag C-446/93,

angående en anmodning, som Tribunal Tributário de Segunda Instância (Portugal) i medfør af EF-traktatens artikel 177 har indgivet til Domstolen for i den for nævnte ret verserende sag,

SEIM — Sociedade de Exportação e Importação de Materiais, Ld.ª

mod

Subdirector-Geral das Alfândegas,

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af Rådets forordning (EØF) nr. 1430/79 af 2. juli 1979 om godtgørelse af eller fritagelse for import- eller eksportafgifter (EFT L 175, s. 1), som ændret ved Rådets forordning (EØF) nr. 3069/86 af 7. oktober 1986 (EFT L 286, s. 1), af Kommissionens forordning (EØF) nr. 1574/80 af 20. juni 1980 om gennemførelsesbestemmelserne til artikel 16 og 17 i Rådets forordning nr. 1430/79 (EFT L 161, s. 3) og af Kommissionens forordning (EØF) nr. 3799/86 af 12. december 1986 om gennemførelsesbestemmelserne til artikel 4a, 6a, 11a og 13 i Rådets forordning (EØF) nr. 1430/79 (EFT L 352, s. 19) samt om gyldigheden af artikel 4, nr. 2, litra c), i forordning nr. 3799/86,

har

DOMSTOLEN (Tredje Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, J.-P. Puissochet, og dommerne J.C. Moitinho de Almeida (refererende dommer) og C. Gulmann,

* Processprog: portugisisk.

generaladvokat: G. Cosmas
justitssekretær: R. Grass,

efter at der er indgivet skriftlige indlæg af:

— den portugisiske regering ved director Luís Fernandes, Serviço Jurídico, Direcçao-Geral das Comunidades Europeias, Udenrigsministeriet, og consultora jurídica Maria Luisa Duarte, sammesteds, som befuldmægtigede

— Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved Maria Blanca Rodriguez Galindo og Francisco de Sousa Fialho, Kommissionens Juridiske Tjeneste, som befuldmægtigede,

på grundlag af den refererende dommers rapport,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 29. juni 1995,

afsagt følgende

Dom

1 Ved kendelse af 19. januar 1993, indgået til Domstolens Justitskontor den 19. november 1993, har Tribunal Tributário de Segunda Instância i medfør af EF-traktatens artikel 177 forelagt en række præjudicielle spørgsmål vedrørende fortolkningen af Rådets forordning (EØF) nr. 1430/79 af 2. juli 1979 om godtgørelse af eller fritagelse for import- eller eksportafgifter (EFT L 175, s. 1), som ændret ved Rådets forordning (EØF) nr. 3069/86 af 7. oktober 1986 (EFT L 286, s. 1), af Kommissionens forordning (EØF) nr. 1574/80 af 20. juni 1980 om gennemførelsesbestemmelserne til artikel 16 og 17 i Rådets forordning nr. 1430/79 (EFT L 161, s. 3) og af Kommissionens forordning (EØF) nr. 3799/86 af 12.

december 1986 om gennemførelsesbestemmelserne til artikel 4a, 6a, 11a og 13 i Rådets forordning (EØF) nr. 1430/79 (EFT L 352, s. 19) samt om gyldigheden af artikel 4, nr. 2, litra c), i forordning nr. 3799/86.

2 Spørgsmålene er blevet rejst under en sag mellem SEIM — Sociedade de Exportação e Importação de Materiais Ld.ª — og den portugisiske toldforvaltning vedrørende opkrævning af told på indførsler af varer.

3 Sagsøgeren i hovedsagen, SEIM, havde hos en tysk virksomhed købt nogle varer, der ikke var blevet belagt med told i forbindelse med indførslen til Portugal i 1986, da oprindelsescertifikaterne EUR 1 angav Forbundsrepublikken Tyskland som oprindelsessted for varerne.

4 Certifikaterne blev imidlertid senere erklæret ugyldige af de tyske toldmyndigheder, under henvisning til, at de var udstedt uretmæssigt, eftersom varerne ikke havde den angivne oprindelse. Det portugisiske toldvæsen iværksatte derpå efteropkrævning af den pågældende told, der androg 7 660 587 ESC.

5 SEIM, der ikke blev meddelt nogen betalingsfrist, nægtede at betale beløbet og anlagde sag for Tribunal Fiscal Aduaneiro do Porto med påstand om annullation af afgørelsen om opkrævning af told.

6 Samtidig anmodede SEIM toldforvaltningen i Porto om, at sagen måtte blive forelagt Kommissionen i overensstemmelse med reglerne i Kommissionens forordning (EØF) nr. 1573/80 af 20. juni 1980 om gennemførelsesbestemmelserne til artikel 5, stk. 2, i Rådets forordning (EØF) nr. 1697/79 om efteropkrævning af import- eller eksportafgifter, der ikke er opkrævet hos debitor for varer, der er angivet til en toldprocedure, som medfører en forpligtelse til at betale sådanne afgifter (EFT L 161, s. 1), for at Kommissionen kunne tage stilling til selskabets anmodning om at undlade at efteropkræve det fordrede beløb. SEIM anmodede endvidere om anordning af en foreløbig forholdsregel bestående i udsættelse af gennemførelsen af den omtvistede afgørelse.

7 Ifølge artikel 5, stk. 2, i Rådets forordning (EØF) nr. 1697/79 af 24. juli 1979 (EFT L 197, s. 1) kan »de kompetente myndigheder ... undlade at foretage efteropkrævning af import- eller eksportafgift, der ikke er opkrævet som følge af en fejl, som de kompetente myndigheder selv har begået, og som debitor ikke med rimelighed kunne forventes at have opdaget, såfremt sidstnævnte i forbindelse med toldangivelsen har handlet i god tro og overholdt samtlige bestemmelser i de gældende forskrifter«.

8 Til støtte for sine anmodninger har SEIM navnlig gjort gældende, at fejlen var begået af de tyske toldmyndigheder, at sagsøgeren ikke kunne have opdaget den, samt at selskabet havde handlet i fuldstændig god tro, således at de i artikel 5, stk. 2, i forordning nr. 1697/79 fastsatte betingelser for ikke at foretage efteropkrævning af det omtvistede beløb var opfyldt.

9 Den 28. februar 1989 meddelte Portugals Generaldirektorat for Toldvæsenet SEIM, at selskabets anmodning var blevet afslået. I skrivelsen gjorde de portugisiske myndigheder navnlig gældende, at artikel 5, stk. 2, vedrører fejl, begået af de kompetente myndigheder i en medlemsstat, idet disse har fastsat de skyldige beløb for lavt, og ikke fejl som i det foreliggende tilfælde, hvor myndighederne i udførselsstaten uretmæssigt har udstedt varecertifikater EUR 1.

10 SEIM anlagde derpå sag for Tribunal Tributário de Segunda Instância med påstand om annullation af denne afgørelse, der er genstand for tvisten i hovedsagen. SEIM har i denne forbindelse gjort tre anbringender gældende. For det første, at betingelserne ifølge artikel 5, stk. 2, i forordning nr. 1697/79, for at de kompetente myndigheder kan undlade at foretage efteropkrævning, var opfyldt. For det andet, at det tilkommer Kommissionen at træffe endelig afgørelse, da beløbet overstiger 2 000 ECU, hvorfor Generaldirektoratet for Toldvæsenet var forpligtet til at forelægge Kommissionen sagen. For det tredje, at en anvendelse af artikel 13, stk. 1, i forordning nr. 1430/79 ville kunne føre til samme resultat.

11 Ifølge artikel 1 har forordning nr. 1430/79 til formål at fastsætte, på hvilke betingelser de kompetente myndigheder indrømmer godtgørelse af eller fritagelse for import- eller eksportafgifter, der pålægges som følge af den fælles landbrugspolitik eller traktatens regler om toldunionen.

12 Artikel 1, stk. 2, litra d), definerer »fritagelse« som »afståelse fra hel eller delvis opkrævning af de import- eller eksportafgifter, som er bogført af den opkrævende myndighed, men som endnu ikke er erlagt«.

13 Godtgørelse af eller fritagelse for importafgifter kan være begrundet i følgende omstændigheder: ikke-foreliggende toldskyld eller fastsættelse af denne til et beløb, der er højere end det, der i henhold til lovgivningen skulle erlægges (afdeling A, artikel 2), fejlagtig angivelse af varer til fri omsætning (afdeling B, artikel 3-4), importørens afvisning af varer, fordi de er defekte eller ikke-bestillingssvarende (afdeling C, artikel 5-9), eller som følge af særlige omstændigheder (afdeling D, artikel 10-12).

14 Artikel 13, som ændret ved ovennævnte forordning nr. 3069/86, opregner endnu andre forhold, som kan give anledning til godtgørelse af eller fritagelse for importafgifter (afdeling E). Det bestemmes heri:

»1. Godtgørelse af eller fritagelse for importafgifter kan indrømmes, når der foreligger andre særlige forhold end dem, der er omhandlet i afdeling A til D, og der ikke er begået urigtigheder eller åbenlys forsømmelse af den berettigede.

Det fastlægges efter fremgangsmåden i artikel 25, i hvilke situationer første afsnit kan bringes i anvendelse, og hvilke procedureregler, der skal følges med henblik herpå. Der kan stilles særlige betingelser for godtgørelsen eller fritagelsen.

2. Godtgørelse af eller fritagelse for importafgifter med de i stk. 1 omhandlede begrundelser indrømmes efter ansøgning, der indgives til det berørte toldsted inden tolv måneder fra det tidspunkt, hvor den myndighed, der varetager inddrivelsen, har bogført nævnte afgifter.

De kompetente myndigheder kan dog i behørigt begrundede undtagelsestilfælde tillade en længere frist.«

15 Artikel 4 i forordning nr. 3799/86, der indeholder gennemførelsesbestemmelserne bl.a. til artikel 13 i forordning nr. 1430/79, angiver »med forbehold af andre tilfælde, som skal bedømmes fra sag til sag« de »særlige omstændigheder« i denne bestemmelses betydning, hvor godtgørelse af eller fritagelse for importafgifter kan indrømmes (nr. 1) samt de tilfælde, hvor der ikke i sig selv foreligger særlige omstændigheder (nr. 2).

16 Ifølge artikel 4, stk. 2, litra c), foreligger der ikke i sig selv særlige omstændigheder i artikel 13's betydning, »når der for varer, der angives til fri omsætning med henblik på indrømmelse af præferencetoldbehandling, endog i god tro fremlægges dokumenter, som senere viser sig at være falske, forfalskede eller ugyldige til opnåelse af denne præferencetoldbehandling.«

17 Artikel 5 i forordning nr. 3799/86 bestemmer endvidere, at når det konstateres, at de begrundelser, der fremføres til støtte for en ansøgning om fritagelse eller godt-

gørelse, svarer til en af de i artikel 4, nr. 1, nævnte omstændigheder, indrømmes der godtgørelse af eller fritagelse for det pågældende importafgiftsbeløb (nr. 1). Når de begrundelser, der fremføres, derimod svarer til en af de i artikel 4, nr. 2, nævnte omstændigheder, afslås ansøgningen (stk. 2).

18 Forordningens artikel 6, stk. 1, har følgende ordlyd:

»Hvis den kompetente myndighed i en medlemsstat, der har fået forelagt en ansøgning om godtgørelse eller fritagelse i henhold til artikel 13, stk. 2, i grundforordningen, ikke er i stand til på grundlag af bestemmelserne i artikel 4, at afgøre, om det er berettiget eller ej at indrømme denne godtgørelse eller fritagelse, afviser den ansøgningen, når denne ikke indeholder begrundelser, der kan udgøre særlige omstændigheder, der skyldes forhold, hvor den berettigede ikke har begået urigtigheder eller gjort sig skyldig i åbenlys forsømmelse.

I alle øvrige tilfælde forelægges sagen for Kommissionen, således at den kan afgøres i henhold til den i artikel 7 til 10 omhandlede fremgangsmåde ...«

19 Ved artikel 7, stk. 1, i forordning nr. 1574/80, der indeholder gennemførelsesbestemmelserne til artikel 16 og 17 i forordning nr. 1430/79 vedrørende proceduren

for indgivelse af ansøgning om godtgørelse eller fritagelse, bestemmes endelig følgende:

»Såfremt den besluttende myndighed er i besiddelse af alle de nødvendige oplysninger, træffer den afgørelse om ansøgningen så hurtigt som muligt og underretter skriftligt ansøgeren herom.«

20 I sin forelæggelseskendelse har Tribunal Tributário de Segunda Instançia for det første anført, at retten indledningsvis skal tage stilling til, om den er kompetent. Portugisisk ret sondrer nemlig mellem administrative toldsager, der omfatter søgsmål anlagt til prøvelse af administrative afgørelser om toldspørgsmål, hvilke sager henhører under Tribunal Tributário de Segunda Instância's kompetence, og toldsager, der omfatter søgsmål anlagt til prøvelse af afgørelser om opkrævning af told, hvilke sager henhører under Tribunal Fiscal Aduaneiro's kompetence. I denne forbindelse er den forelæggende ret navnlig i tvivl om, hvorvidt den anfægtede afgørelse, hvorved ansøgningen om fritagelse for told afvistes i medfør af artikel 7, stk. 1, i forordning nr. 1574/80, beroede på materielle eller på administrative afgiftsprocedureregler. Retten har ligeledes rejst spørgsmål om, hvorvidt toldmyndigheden traf afgørelse som afgiftsmyndighed eller som forvaltningsmyndighed.

21 Den forelæggende ret har endvidere rejst spørgsmål om, hvorvidt det med hensyn til en ansøgning om »fritagelse« for importafgifter er tilstrækkeligt, som anført i artikel 1, stk. 2, litra d), i forordning nr. 1430/79, at opgjorte afgifter, »endnu ikke er erlagt«, eller om det endvidere kræves, at den manglende betaling skyldes, at der er meddelt henstand.

22 Den forelæggende ret har endvidere rejst spørgsmål om, hvorvidt det inkvisitionsprincip, der ifølge portugisisk forvaltningsret gælder for administrative procedurer,

finder anvendelse i sager om fritagelse for importafgifter. Såfremt dette er tilfældet, skal sagsøgeren i hovedsagen blot præcist angive de faktiske omstændigheder, der taler for, at der meddeles fritagelse, hvorefter det påhviler den nationale myndighed at bedømme disse omstændigheder på grundlag af de relevante toldretlige regler, det vil i det foreliggende tilfælde sige som en ansøgning i medfør af artikel 13 i forordning nr. 1430/79.

23 Den nationale ret nærer endelig tvivl om, hvorvidt artikel 4, nr. 2, litra c), i forordning nr. 3799/86, er gyldig, for så vidt som den begrænser de tilfælde, hvor der ifølge artikel 13, stk. 1, i forordning nr. 1430/79 kan ydes fritagelse, ud over, hvad der er nødvendigt for at sikre andre rettigheder eller interesser, der er beskyttet ifølge fællesskabsretten.

24 Som følge af disse tvivlsspørgsmål har Tribunal Tributário de Segunda Instância besluttet at udsætte sagen, indtil Domstolen har truffet præjudiciel afgørelse om følgende spørgsmål:

»a) Under hensyntagen til bemærkningerne i den præjudicielle forelæggelseskendelses afsnit II, til efteropkrævningsordningen i Rådets forordning (EØF) nr. 1697/79 af 24. juli 1979 og til ordningen for fritagelse for afgifter, der er opgjort ('bogført'), men endnu ikke betalt, jf. Rådets forordning (EØF) nr. 1430/79 af 2. juli 1979, spørges, om en afgørelse fra de nationale toldmyndigheder i henhold til artikel 7, stk. 1, i Kommissionens forordning (EØF) nr. 1574/80 af 20. juni 1980, hvorved der gives afslag på en ansøgning om afgiftsfritagelse, udgør en anvendelse af materielle afgiftsbestemmelser eller EF-forvaltningsretlige bestemmelser, eller om den er truffet under udøvelse af toldmyndighedens fiskale funktion eller under udøvelse af dens administrative funktion i egentlig forstand. Hvad er denne afgørelses juridiske karakter?

b) Skal udtrykket afgifter, som endnu ikke er erlagt, i artikel 1, stk. 2, litra d), i forordning (EØF) nr. 1430/79 fortolkes snævert som afgifter, med hvis betaling der er givet henstand?

c) Bevirker det forhold, at importøren har påberåbt sig forhold, der retligt set på en vis måde kan karakteriseres som særlige omstændigheder, der skyldes forhold, hvor importøren ikke har begået urigtigheder eller gjort sig skyldig i åbenlys forsømmelse (artikel 13, stk. 1, i forordning (EØF) nr. 1430/79, som affattet ved Rådets forordning (EØF) nr. 3069/86), at den nationale toldmyndighed i medfør af artikel 5, stk. 2, i Kommissionens forordning (EØF) nr. 3799/86 af 12. december 1986 var forpligtet til at tage stilling til ansøgningen om fritagelse for importafgifter ud fra den generelle billighedsklausul i ovennævnte artikel 13, stk. 1?

d) Må artikel 4, nr. 2, litra c), i forordning (EØF) nr. 3799/86 af 12. december 1986 ikke anses for ugyldig, fordi den begrænser de særlige tilfælde, hvor der kan gives fritagelse, ud over hvad der er nødvendigt for at sikre andre fællesskabsinteresser, hvorved den kommer i strid med artikel 13, stk. 1, i forordning (EØF) nr. 1430/79?«

Spørgsmålet om, hvorvidt de præjudicielle spørgsmål kan admitteres

25 Den portugisiske regering har gjort gældende, at de præjudicielle spørgsmål bør afvises. Idet Tribunal Tributário de Segunda Instância antager, at den anfægtede afgørelse er et afslag på fritagelse for importafgifter, ser retten bort fra selve ordlyden af såvel SEIM's ansøgning som af den anfægtede afgørelse. Retten har herved foretaget en sammenblanding af begreberne undladelse af efterfølgende at opkræve importafgifter og fritagelse for importafgifter, der er særskilte begreber, som er omfattet af forskellige ordninger.

26 Ifølge den portugisiske regering er den anfægtede afgørelse i realiteten et afslag på en ansøgning om at undlade efterfølgende at opkræve importafgifter, og ikke et afslag på en ansøgning om afgiftsfritagelse. Ved afgørelsen er der således kun lagt vægt på det herfor relevante retsgrundlag, dvs. forordning nr. 1697/79. Som følge af den fejlagtige subsumption har de præjudicielle spørgsmål ikke umiddelbar forbindelse med den sag, som retten skal træffe afgørelse i.

27 Denne argumentation kan ikke tiltrædes.

28 Ifølge Domstolens praksis hviler traktatens artikel 177 på en klar adskillelse mellem de nationale retters og Domstolens kompetence og giver ikke Domstolen mulighed for at bedømme grundene til fortolkningsanmodningen. Det er derfor kun muligt at afvise en anmodning fra en national ret, hvis det viser sig, at den fortolkning af fællesskabsretten eller den efterprøvelse af en fællesskabsregels gyldighed, som den pågældende ret har anmodet om, åbenbart savner enhver forbindelse med realiteten i hovedsagen eller dennes genstand (jf. bl.a. dom af 16.6.1981, sag 126/80, Salonia, Sml. s. 1563, præmis 6).

29 Det fremgår imidlertid af forelæggelseskendelsen, at selv om SEIM formelt ikke har ansøgt om fritagelse for den omtvistede told, har Portugals Generaldirektorat for Toldvæsenet forstået SEIM's ansøgning om, at spørgsmålet om efteropkrævning måtte blive forelagt Kommissionen med henblik på, at Kommissionen træffer afgørelse om, at opkrævning undlades, således, og har på grundlag af denne subsumption meddelt SEIM afslag. Dette er begrundelsen for, at den forelæggende ret antager, at søgsmålet skal behandles som en ansøgning om fritagelse for importafgifter.

30 Henset hertil kan det ikke anses for åbenbart fejlagtigt at inddrage fællesskabsbestemmelserne om fritagelse for importafgifter. Domstolen har således kompetence til at behandle de spørgsmål, der er forelagt den.

Realiteten

Første spørgsmål

31 Såvel den portugisiske regering som Kommissionen finder, at det subsumptionsproblem, dette spørgsmål rejser, alene vedrører national ret, hvorfor det ikke er omfattet af Domstolens kompetence under en præjudiciel procedure.

32 Hertil bemærkes, at det af Domstolens praksis følger (jf. bl.a. dom af 9.7.1985, sag 179/84, Bozetti, Sml. s. 2301, præmis 17), at medlemsstaterne er forpligtet til i den nationale retsorden at fastlægge, hvilke domstole der er kompetente i tvister, der vedrører borgernes af fællesskabsretten følgende rettigheder, idet det herved er forudsat, at medlemsstaterne er forpligtet til konkret at sikre, at disse rettigheder effektivt beskyttes. På baggrund heraf tilkommer det ikke Domstolen at medvirke ved afgørelsen af de kompetencespørgsmål, som den nærmere afgrænsning af visse på fællesskabsretten hvilende retspositioner nationalretligt kan give anledning til.

33 Det fremgår imidlertid af samme doms præmis 18, at Domstolen dog kan forsyne den nationale ret med de fortolkningsdata vedrørende fællesskabsretten, der kan bidrage til en løsning af det kompetencespørgsmål, den er stillet overfor.

34 Hertil bemærkes, at ifølge artikel 8, stk. 1, litra a), i Rådets forordning (EØF) nr. 2144/87 af 13. juli 1987 om toldskyld (EFT L 201, s. 15), der finder anvendelse på tvisten i hovedsagen, ophører »toldskyld« bl.a. »[ved] betaling af de import- eller eksportafgifter, der er pålagt den pågældende vare, eller i givet fald ved fritagelse for betaling af beløbet i medfør af de gældende fællesskabsbestemmelser«. En afgørelse, der træffes i anledning af en ansøgning om fritagelse, angår således umid-

delbart en fysisk eller juridisk persons forpligtelse til at erlægge de importafgifter, der i henhold til gældende bestemmelser gælder for varer, der er pålagt sådanne afgifter.

35 Det første præjudicielle spørgsmål skal derfor besvares med, at en afgørelse, som en national toldmyndighed har truffet i medfør af artikel 7, stk. 1, i forordning nr. 1574/80, angår umiddelbart en fysisk eller juridisk persons forpligtelse til at erlægge de importafgifter, der i henhold til gældende bestemmelser gælder for varer, der er pålagt sådanne afgifter. Det tilkommer den nationale ret at afgøre det kompetencespørgsmål, nærværende sag giver anledning til, på baggrund af denne konstatering.

Andet spørgsmål

36 Ifølge selve ordlyden af artikel 1, stk. 2, litra d), i forordning nr. 1430/79 betyder »fritagelse« »afståelse fra hel eller delvis opkrævning af de import- eller eksportafgifter, som er bogført af den opkrævende myndighed, men som endnu ikke er erlagt«. Det kan ikke af denne bestemmelse udledes, at meddelelse af fritagelse yderligere er betinget af, at den pågældende forinden er blevet meddelt henstand med betalingen af de pågældende afgifter.

37 Denne fortolkning støttes af artikel 13, stk. 2, første afsnit, i forordning nr. 1430/79, som affattet ved forordning nr. 3069/86, der finder anvendelse på hovedsagen, der som betingelse for godtgørelse af eller fritagelse for importafgifter med de i bestemmelsens stk. 1 omhandlede begrundelser, alene kræver, at der er indgivet ansøgning til vedkommende toldsted »inden tolv måneder fra det tidspunkt, hvor den myndighed, der varetager inddrivelsen, har bogført nævnte afgifter«.

38 Det kan ikke heroverfor anføres, at der i anden betragtning til forordning nr. 1430/79 henvises til den i forordningens artikel 2 omhandlede situation, at de erlagte eller »skyldige« importafgiftsbeløb er større end de i henhold til lovgivningen skyldige beløb. Som Kommissionen i øvrigt med rette har anført, henviser dette udtryk alene til en situation, der er omhandlet af Rådets direktiv 78/453/EØF af 22. maj 1978 om harmonisering af administrativt eller ved lov fastsatte bestemmelser om henstand med betaling af import- og eksportafgifter (EFT L 146, s. 19), hvilket ikke er til hinder for, at fællesskabslovgiver indfører en særlig ordning for så vidt angår fritagelse for eller godtgørelse af import- eller eksportafgifter.

39 Det andet præjudicielle spørgsmål skal derfor besvares med, at begrebet »afgifter ... som endnu ikke er erlagt« i artikel 1, stk. 2, litra d), i forordning nr. 1430/79 omhandler ikke udelukkende afgifter, for hvilke der er meddelt henstand.

Fjerde spørgsmål

40 Med dette spørgsmål ønsker den forelæggende ret oplyst, om artikel 4, nr. 2, litra c), i forordning nr. 3799/86 er gyldig, for så vidt som den begrænser den generelle billighedsklausul i artikel 13, stk. 1, i forordning nr. 1430/79, som ændret, mere end nødvendigt.

41 Ifølge Domstolens praksis er artikel 13, stk. 1, i forordning nr. 1430/79 en generel billighedsklausul, der tager sigte på at dække andre tilfælde end de hyppigst konstaterede i praksis, som ved udstedelsen af forordningen kunne gøres til genstand for specielle bestemmelser (jf. bl.a. dom af 12.3.1987, forenede sager 244/85 og 245/85, Cerealmangimi og Italgrani mod Kommissionen, Sml. s. 1303, præmis 10).

42 Artikel 13, stk. 1, andet afsnit, bemyndiger Kommissionen til at fastlægge, under hvilke andre forhold og på hvilke betingelser der kan indrømmes godtgørelse af eller fritagelse for importafgifter, når der foreligger andre særlige forhold end dem, der er omhandlet i afdeling A til D, og der ikke er begået urigtigheder eller åbenlys forsømmelse af den berettigede.

43 Artikel 4 i forordning nr. 3799/86 definerer således i nr. 1, hvornår der foreligger særlige omstændigheder, der skyldes forhold, hvor den berettigede hverken har begået urigtigheder eller gjort sig skyldig i åbenlys forsømmelse, som medfører godtgørelse eller fritagelse, og i nr. 2, hvornår der foreligger omstændigheder, der ikke i sig selv er tilstrækkelig begrundelse for at tillade medlemsstaternes kompetente myndigheder at indrømme fritagelse eller godtgørelse.

44 Navnlig med henblik på de i artikel 4, nr. 2, litra c), omhandlede tilfælde bemærkes, at Domstolen i dom af 13. november 1984 (forenede sager 98/83 og 230/83, Van Gend & Loos, Sml. 3763, præmis 13) medgav, at efterfølgende kontrol i vidt omfang bliver nytteløs, såfremt anvendelsen af falske certifikater i og for sig kunne begrunde en fritagelse.

45 Som Kommissionen med rette har anført, kan den modsatte løsning modvirke de erhvervsdrivendes påpasselighed og påføre det offentlige en risiko, som de erhvervsdrivende som udgangspunkt bør bære.

46 Når en ansøgning, der støttes på, at den pågældende ikke var bekendt med, at de fremlagte dokumenter var falske, forfalskede eller ugyldige, imidlertid er begrundet i omstændigheder, hvorunder der kan antages at foreligge særlige omstændigheder, der skyldes forhold, hvor den berettigede hverken har begået urigtigheder eller gjort sig skyldig i åbenlys forsømmelse, skal ansøgningen i overensstemmelse med artikel 6 i forordning nr. 3799/86 forelægges for Kommissionen til afgørelse.

47 Det kan herefter ikke antages, at artikel 4, nr. 2, litra c), i forordning nr. 3799/86 begrænser den generelle billighedsklausul, der er indeholdt i artikel 13, stk. 1, i forordning nr. 1430/79, ud over, hvad der er nødvendigt.

48 Gennemgangen af spørgsmålet har således intet frembragt, der kan rejse tvivl om gyldigheden af artikel 4, nr. 2, litra c), i forordning nr. 3799/86.

Tredje spørgsmål

49 Med det tredje spørgsmål ønsker den forelæggende ret navnlig oplyst, om den omstændighed, at importøren i en ansøgning, der faktisk angår fritagelse for importafgifter, påberåber sig omstændigheder, der kan udgøre særlige forhold i den betydning, udtrykket er anvendt i artikel 13, stk. 1, i forordning nr. 1430/79, men uden udtrykkeligt at henvise til denne bestemmelse, udgør en undladelse, der er til hinder for, at den nationale toldmyndighed tager stilling til ansøgningen under hensyn til nævnte bestemmelse.

50 Den portugisiske regering har hertil gjort gældende, at det følger af artikel 13, stk. 2, som affattet ved forordning nr. 3069/86, at spørgsmålet om, hvorvidt bestemmelsen finder anvendelse, afhænger af den pågældendes ansøgning og den indgivne dokumentation. Toldmyndigheden er således ikke bemyndiget til at foretage en ændring af ansøgningens karakter.

51 Denne argumentation kan ikke tiltrædes.

52 Selv om en fritagelse i henhold til artikel 13 forudsætter, at den pågældende har indgivet en ansøgning til den kompetente myndighed, og selv om det i forordning nr. 1430/79 bestemmes, at de kompetente myndigheder ikke ex officio kan indrømme fritagelse i andre tilfælde end dem, der er nævnt i artikel 2, er disse bestemmelser ikke til hinder for, at myndighederne i alle tilfælde undersøger, om de påberåbte omstændigheder ikke er omfattet af en af de situationer, der er nævnt i de pågældende bestemmelser.

53 Det er korrekt, at artikel 5, stk. 1, og artikel 6, stk. 1, i forordning nr. 3799/86, der angår de nationale myndigheders og Kommissionens kompetence til at tage stilling til ansøgninger om fritagelse eller godtgørelse, henviser til henholdsvis »den i artikel 13, stk. 2, i grundforordningen omhandlede ansøgning« og »en ansøgning om godtgørelse eller fritagelse i henhold til [samme artikel] ...«. Disse bestemmelser kan imidlertid ikke fortolkes således, at de er til hinder for, at de nationale myndigheder i alle tilfælde undersøger, om de faktiske omstændigheder, der fremgår af en ansøgning om fritagelse, ikke er omfattet af et af de i forordningens artikel 13, stk. 1, nævnte forhold, og at de i bekræftende fald indrømmer fritagelse for de pågældende importafgifter.

54 Det tredje spørgsmål skal således besvares med, at såfremt importøren i en ansøgning, der faktisk angår fritagelse for importafgifter, påberåber sig omstændigheder, der kan udgøre særlige forhold i den betydning, udtrykket er anvendt i artikel 13, stk. 1, i forordning nr. 1430/79, men uden udtrykkeligt at henvise til denne bestemmelse, er denne undladelse ikke til hinder for, at den nationale toldmyndighed tager stilling til ansøgningen under hensyn til nævnte bestemmelse.

Sagens omkostninger

55 De udgifter, der er afholdt af den portugisiske regering og af Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber, som har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke erstattes. Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN (Tredje Afdeling)

vedrørende de spørgsmål, der er forelagt af Tribunal Tributário de Segunda Instância ved kendelse af 19. januar 1993, for ret:

1) En afgørelse, som en national toldmyndighed har truffet i medfør af artikel 7, stk. 1, i Kommissionens forordning (EØF) nr. 1574/80 af 20. juni 1980 om gennemførelsesbestemmelserne til artikel 16 og 17 i Rådets forordning (EØF) nr. 1430/79, angår umiddelbart en fysisk eller juridisk persons forpligtelse til at erlægge de importafgifter, der i henhold til gældende bestemmelser gælder for varer, der er pålagt sådanne afgifter. Det tilkommer den nationale ret at afgøre det kompetencespørgsmål, nærværende sag giver anledning til, på baggrund af denne konstatering.

2) Begrebet »afgifter ... som endnu ikke er erlagt« i artikel 1, stk. 2, litra d), i Rådets forordning (EØF) nr. 1430/79 af 2. juli 1979 om godtgørelse af eller fritagelse for import- eller eksportafgifter omhandler ikke udelukkende afgifter, for hvilke der er meddelt henstand.

3) Gennemgangen af det fjerde spørgsmål har intet frembragt, der kan rejse tvivl om gyldigheden af artikel 4, nr. 2, litra c), i Kommissionens forordning (EØF) nr. 3799/86 af 12. december 1986 om gennemførelsesbestemmelserne til artikel 4a, 6a, 11a og 13 i Rådets forordning (EØF) nr. 1430/79.

4) Såfremt importøren i en ansøgning, der faktisk angår fritagelse for importafgifter, påberåber sig omstændigheder, der kan udgøre særlige forhold i den betydning, udtrykket er anvendt i artikel 13, stk. 1, i forordning nr. 1430/79, men uden udtrykkeligt at henvise til denne bestemmelse, er denne undladelse ikke til hinder for, at den nationale toldmyndighed tager stilling til ansøgningen under hensyn til nævnte bestemmelse.

Puissochet Moitinho de Almeida Gulmann

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 18. januar 1996.

R. Grass J.-P. Puissochet

Justitssekretær Formand for Tredje Afdeling